

RÉGI VILÁG

Lóvasutat Budának

Most jubilált a budapesti villamos: nemrég töltötte be életének ötvenedik esztendejét. Amíg idáig eljutott, nagy utat tett meg (sinek és költések nélkül). Nem érdektelen tehát, ha ebből a vajadásból néhány emléket idementünk, elsősorban természetesen azt, ami budai vonatkozású. Ezek közül való az alábbi, 1867. januárjából kelt hír.

„(Buda haladása.) Ujabbán — írja a P. N. — főbb terv készült, melyeknek létesítése nem kis mértékben élénkítené meg és Buda városát. E tervek közül egyik gr. Széchenyi Ödöné, ki jelenleg Bécsben időzik, hogy az állam és a déli vasúttársulatok igazgatóságának bemutassa a Buda—Pest között felállítandó gőzkompok terveit. A gróf, elutazása előtt, Buda város tanácsához nyújtotta be folyamodványát, melyben 40 évre szóló elsőbbségi engedélyt kér a város egész területére, bármely irányban vezethető lóvasutat vaspályának építhetősége. Vétélytársulni fellépett a Balázs Antal budai ügyvéd, Herzberg A. és Tottis J. urakból álló társaság, mely a Lánchídtól kezdve Óbudáig s evvel kapcsolatban a cs. k. élelmezési épület hosszában elhaladva a Zugligetig vonuló lóvasutat vaspályára szintén 40 évre szóló engedélyt kért. Végre a pesti közúti vaspályatársaság szintén beadta kérvényét, hogy a pesti indóháztól a Lánchídon és budai alagúton át, egyfelől a déli vasút-társaság budai indóházához, másfelől a Zugligetbe a Laszlov-szky majorhoz vezető vonalt építhessen.”

A nemzeti feltámadás és koronázás esztendejében nagy tervek és vállalkozások röpködtek a levegőben. Innen van az, hogy a budai közúti közlekedés is erősen érdekelte a vállalkozókedvet. Széchenyi Ödön gróf, a későbbi tüzoltó, akkor még intenzíven érdeklődött a hazai, főképpen pedig budapesti közlekedési kérdések iránt, ő volt többek közt a várhegyi sikló kitervezője is, természetes tehát, hogy azok közt szerepelt, akik Budán engedélyt kértek a lóvasutat megindítására és akik közül, mint ismeretes, a közúti vaspályatársaság lett végül is a koncesszió.

*

A pesti Dunapart az ötvenes évek végén és a hatvanas években alakult ki. Előbb a rakodópartokat építették meg, azután a Vigadó és Akadémia építkezése izgatta a magyar kedélyeket, amikor pedig ezek is megvoltak, megkezdődött végig a Dunaparton az építkezés, amelynek eredménye azóta is ott áll. Ekkor, 1867-ben, létesítettek a Hangli-kioszkot is, amelynek terveiről a következő tudósításban számol be a Vasárnapi Ujság:

„(Az alsó-dunaparti kiépítése) alkalomával a redoute-épület előtt parkot állítanak. E park terve már elkészült s a városi gazdasági bizottmányának egyik közlelbi ülésén kerül tárgyalásra. Kioszkok s szökőkút fogják díszíteni, s a park csinos fekvése, a nagyszerű panoráma, mi innen kitárul, azt Pest egyik legkedvesebb helyévé teszi.”

Később többiben megemlékeznek a lapok, a kis park létesítéséről, (amelyet egyesek mostanában, egészen érthetetlenül, szeretnének kiirtani, hogy még ettől a kevés zöld helytől is megfossszák a korzót) és végül beszámolnak arról is, hogy a kioszk bérletét Pest város tanácsa Hangli vendéglősnek ítélte oda, aki így vált halhatatlanná.

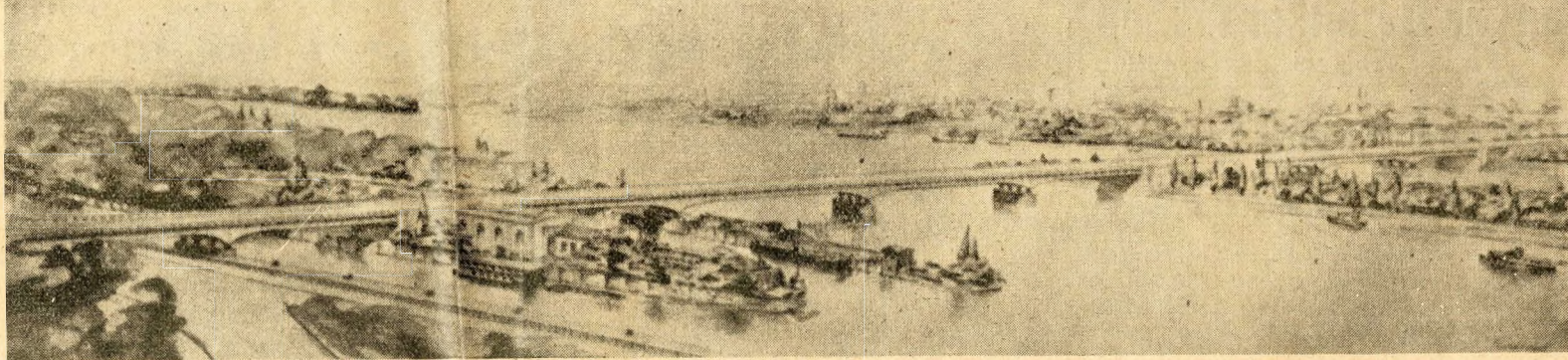
A pesti múzeumkert és a Lánchíd budai oroszlánja

Minden külföldi kommentár nélkül közöljük az alábbi rövid hírt:

„Írják, hogy a Nemzeti Múzeum körül ugyancsak hozzá fognak ez őszön a sétány ültetéséhez. Bizony iparkodjanak is, mert nagyon hátra találnak maradni. Annyi bizonyos, hogy a Lánchíd már megelőzte a múzeumot, a melynek t. i. a budai részen, a hídfőnél fekvő óriás oroszlánok egyikének serényéből, a füle táján, gyönyörűsége szép zöld esemete hajtott ki, s oly szépen lengedez a szellőben, mint egy hadvezéri forgó. Aki nem hiszi, Budán ingyen, Pestről két krajcárért megláthatja. (Két krajcár volt t. i. a hídpénz Pestről Budára — a Szerk.)

Azóta a Lánchídfő budai oroszlánja megszűnt „park” lenni a füle táján, annál jobban kitérbellyesedett a Múzeum-kert, amelynek helyén 1854 előtt por, sár és homokszivattyó volt, egészen a Szén-térig (ma Calvin-tér) és Nyúl-utcaig (Lónyay utca).

ÓBUDA HUNGÁRIA KRT-I DUNA-HID

A tervezett híd távlati képe. Mint látható, a híd érinti a Felső Margitszigetet és átvág az óbudai hajógyári szigeten is.

Félév alatt harmadszortörte lábát Nagy Lajos dr., az aquincumi múzeum igazgatója

Súlyos baleset érte az elmúlt héten dr. Nagy Lajos egyetemi tanárt, az aquincumi múzeum tudós igazgatóját. Lakásának frissen súrolt folyosóján, a sima kövezeten megcsúszott és elvágódott. Jobb lábában kínos fájdalmakat érzett és elszállította magát a Horthy Miklós kórház sebészeti osztályára, ahol dr. Milkó Vilmos főorvos és Csátváy Szűcs István dr. orvos azonnal kezelés alá vették.

Az orvosi megállapítás szerint Nagy Lajos professzor jobb lábán bokacsontrepedést szenvedett. A sérült lábat gipszbe tették. A Budai Napló

érdeklődésére a kórház azt az értesítést adta, hogy Nagy Lajos állapota teljesen kielégítő, aggodalomra nem ad okot s a professzor rövidesen már gyógyultan el is hagyhatja a kórházat.

Buda közönsége élénk részvétet érez a kiváló tudós iránt, aki a történelmi leletek feltárásában lankadatlan szorgalommal és rendkívül sikerrel dolgozik. Ez a részvéte annál bensőbb, mert alig fél év alatt most már harmadszor érte súlyosabb baleset Nagy Lajos dr.-t. Az ásatási munkálatoknál kélzben egymásután szenvedett lábtörést és hosszú hónapokig állott kórházi kezelés alatt.

Szönyegfonalak: Turáni, 11. Fő-TELEFON 15-15-79

Mit kaplak a sasadiak negyedfél év alatt

A Sasadi Ingatlantulajdonosok Egyesülete, amelynek élén dr. Szalay Sándor kormányfőtanácsos áll, Egyesületi Értesítőjében beszámol az elmúlt három és fél évtized alatt végzett munkásságának eredményeiről, amelyeket a következőkben sorol fel:

1. Kiépült az 59-es villamos végállomásához vezető második sínpár, ami a közlekedést lényegesen megjavította, 2. várócsarnok épült a Süveg-utcánál, 3. a Sasadi-utat fásították, 4. megnyílt és csatornázást kapott a Zajzon-utca, 5. megépült, csatornázást és gázvezetéket kapott a Tömös-utca, 6. gázvezetéket fektettek le a Törsvár-utca felső szakaszán, 7. ideiglenesen rendezték a temető főkapuja előtti teret, 8. megnyílt a Községi Élelmiszerárúszító Üzem boltja, 9. kiépült az Erdi-út és a Törökbálinti-út, 10. új, nagy várócsarnok épült az 59-es végállomásnál, 11. számos új villamos-lámpahelyet szereltek fel, 12. postahivatal nyílt meg a Sasadon, 13. a végleges burkalattal el nem

látott utcákat salakozták, olajozták, locsolták, 14. megnyílt a Sasad új gyógyszerháza.

Ezeknek megvalósításában a Sasadi Ingatlantulajdonosok Egyesületének nagy része volt. Nagy-szabású programot dolgozott ki a jövőre is és már ezek közül is megvalósult két fontos és régóta vajdudó kérdés. Az egyik, hogy a székesfőváros Király Kálmán tanácsnok javaslatára az idej költészetbe 32.000 pengőt vett fel a Brassó-út, Cenkhegy-utca és Törsvár-utca alsó szakaszának csatornázására. A másik nagyjelentőségű és Sasad jövőjére messze kihatással bíró ügy a Sasadi-úti autóbussz-közlekedés megteremtése, amelyet Sasad közönsége újévi ajándékként kapott a fővárostól. Ez az új 27-es jelzésű autóbussz január 1-től kezdve közlekedik a Sasadi-út és Tömös-utca találkozásától a Budaörsi-úton keresztül a Hegyalja-útig.

Az érdekes beszámolóban felhívja az egyesület Sasad közönségét, hogy minél többen csatlakozzanak az egyesület mozgalmához és lépjenek be a Sasadi Ingatlantulajdonosok Egyesületébe.

Sugár rádió, csillár, írógép, kerékpár és villanyszerelési szaküzlet. Horthy Miklós körtér 4.

Látványosság lesz az OTI budai mintarendelője

380.000 pengőbe került a Kapás-utcai kétemeletű építkezés

A Budán lakó OTI-tagok régi jogos kívánságának tett eleget az Országos Társadalombiztosító Intézet igazgatósága azzal a határozatával, hogy a Mária-téri földszintes rendelőt megszünteti és helyette teljesen új, kétemeletű, korszerű rendelőt építtet a Kapás-utcai. Ez a határozat a legjobbkor jött, mert a Mária-téri rendelő viskószerű földszintes épülete már alig áll a lábán. Rozoga, omladozó vakolatú falai elesüfűtják a teret, amelyen köröskörül már hatalmas új bérpaloták emelkednek. Rendelői, városzobái kalikuszerűen szűkek és nemcsak az összezsúfolódó beteget, hanem az orvosokat is erősen gátolják szabad mozgásukban. Ez az „egészségügyi intézmény” maradéktalanul megérett az elmulásra, ami rövidesen be is következik az épület lebontásával.

Az új kétemeletű rendelő a Kapás-utca és Görgy Artur-utca sarkán épült, Medgyaszay István műegyetemi tanár terve szerint. Az építkezési munkálatok irányítására ifj. Tóth Pál, az IPOSZ elnöke kapott megbízást. Mintarendelő megépítése volt az OTI célja és ezért nem is fukarkodott a költségekkel. Magára az épületre 380.000 pengőt szavazott meg és csaknem ugyanennyit fognak

felemészteni a berendezési és felszerelési tárgyak. Főként a drága és a legkorszerűbb igényeket is kielégítő orvosi műszerek.

A múlt év májusában fogtak hozzá az építkezéshez és most végzik az épületen az utolsó simításokat: asztalosok, üvegesek, lakatosok, mázolók dolgoznak lázasan, hogy az új rendelő mielőbb átadható legyen rendeltetésének. Nagyon valószínű, hogy ez négy-öt héten belül már be is következik.

A Budai Napló munkatársának alkalma volt megtekinteni az új rendelőt, amely méltán kapja meg — aminek szánták — a mintarendelő elnevezést. Két bejárata két tágas csarnokba vezet. Mindenikben hatalmas férőhely a ruhatár számára, ahová a betegek kabátjukat és kalapjukat díjtalanul helyezhetik el. Minden emeleten ugyancsak tágas előcsarnokból nyílnak a bejáratok a várószobákhoz és orvosi rendelőkhöz. Minden rendelőnek külön városzobája van és ezekben fülkék azoknak a betegeknek a számára, akiknek le kell vetkőzniök.

Új osztállyal is bővült a Kapásutcai rendelő: a tudógyógyászattal, amely a modern higiénia minden kellékét fölel. Tökéletes felszerelésük a

Röntgen, kvarc és diatermia osztályok is. Szakértők szerint ez a legkorszerűbb rendelőintézet a fővárosnak. A Csengery-utcai rendelőt annak idején szállóból kellett átalakítani, úgy hogy itt az OTI és a tervező keze is meg volt kötve. A Kapás-utcai rendelő megépítésénél úgy az OTI, mint a tervező mérnök elgondolásai szabadon és maradéktalanul megvalósulhattak és meg is valósultak. Nagy előnye az új egészségügyi intézménynek, hogy a Viziváros szívébe került és a betegek számára könnyen megközelíthető.

A második korszerű rendelő is Budán épül fel. A Budai Napló értesülése szerint ugyanis a látványosi program keretében a Horthy Miklós útra terveznek új rendelőt és itt is azok az egészségügyi követelmények lesznek irányadók, amelyek a Kapás-utcai mintarendelőnél.

VOGL és VILLÁNYI TÁNCISKOLAJA 11. Medve-utca 6. Telefon: 152-346.

Félkilométernyire esik a Zápor-utca 64. számú ház a 62. számútól

Azok, akiknek véletlenül az óbudai Zápor-utcában van dolguk és a 64., 65. vagy ezeknél magasabb számú házakat keresik, meglepetve tapasztalják, hogy az utcának végeszakad a 62. és 63. számú háznál. Kérdézősködésükre a bennszülöttek mosolyogva adják meg a választ:

— Tessék a Kenyeres-utcán jobbra a Szőlő-utcaig vagy balra a San Marco-utcaig menni, azon végig a Kiscelli-utcaig és úgy vissza a Zápor-utcaiba.

A Zápor-utca ugyanis, amely a Bécsi-útból ágazik ki a városi bérházaknál és azzal csaknem párhuzamosan halad, a Kenyeres-utcánál bevégezódik és csak a Kiscelli-utcánál folytatódik. Ez legalább 500 méteres kerülőt jelent az ottlakóknak és azoknak, akiknek ott dolguk akad.

A környék ház- és telektulajdonosai évek óta kérik a tarthatatlan helyzet megváltoztatását, eddig azonban minden igyekeztük meddő maradt. A Zápor-utca megnyitásának csak a Jópásztor Háza telke és egy kisebb Kiscelli-utcai ház áll útjában. Az előbbi a főváros tulajdona s így kisajátításra nincs szükség. A Jópásztor Háza vezetősége nincs ellene az utca megnyitásának, csak azt kéri, hogy — mivel kertjének egy része a megnyitandó utcarészt túloldalára kerülne — valami aluljáró formájában lehetőséget adjanak az odajutásra. Az utca megnyitásához tehát mindössze egy kisebb ingatlan kisajátítása lenne szükséges.

Ma, amikor végre megindult Óbuda a fejlődés útján s amikor egyre-másra sajátítja ki a főváros az óbudai kis házakat, igazán nem lehet akadály a utca megnyitásának egyetlen ház. A Zápor-utca hivatva lenne a közlekedési szempontból túlterhelt belső Bécsi-út tehermentesítésére, különösen, ha meghosszabbítanák a Vörösvári-utcaig.

Felhívjuk a III. kerület kitűnő előjárójának figyelmét erre a problémára. Hanth-Haidekker előjáró hivatalbalépése óta nagyon sok bizonyítékot adta annak, hogy kerületének minden kérdése szívügye és ezért reméljük, hogy a Zápor-utca dolgában is rövidesen történik döntés.

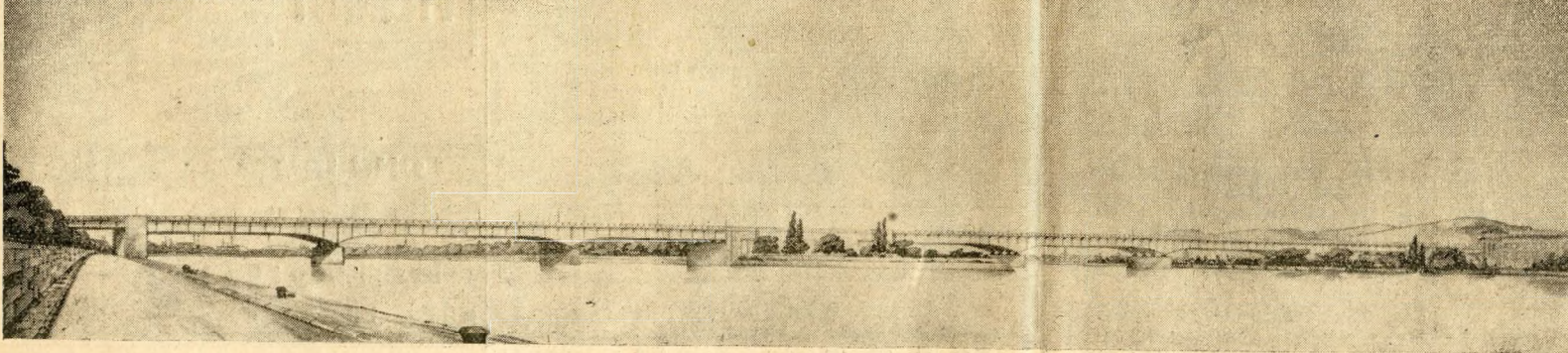
Hangulatos uzsonnadélutánok és vacsorák táncsal, zenével. Leggondosabb diétás konyha is BELLEVUE I., Atilla utca 53

A legújabb margitszigeti ásatások érdekes eredményei

Az Országos Régészeti és Művészettörténeti Társulat legutóbbi ülésén, amelyen Gerevich Tibor egyetemi tanár elnökölt, Lux Géza építész ismertette az általa vezetett rendkívül érdekes, legújabb margitszigeti ásatásokat. Elmondotta, hogy a margitszigeti Domonkos-rendi apácák romban heverő kolostorának területén először 1838-ban, az árvíz után végeztek ásatásokat, majd 1923-ban rendszeresen tárta fel a kolostor területét. A mostani feltárások során még eddig ismeretlen jelentékeny épületrészek és nagyértékű archeológiai leletek kerültek felszínre. Napvilágra került egy XIII. századvégi kápolna, diszesen faragott oltárának töredékeivel együtt. Ez a kápolna valószínűleg Boldog Margit kápolnája lehetett.

Ráakadtak egy kétméter magas, kőből faragott női szobor törzsére, amely két darabban hevert a törmelék között. A szobor művészi kialakításában a XVIII. századvégi koragótika franciaságai karakterét mutatja. Becses ez az ábrázolás, amely valószínűleg Boldog Margit képmása lehetett; ennek az alaknak arcát lefaragták. A megmaradó fejrészén színarany aranyozott korona ékeskedik, ami azt sejteti, hogy a királylányt ábrázolhatta.

ÓBUDA HUNGÁRIA KRT-I DUNA-HID

A Budai Napló közli elsőnek az új híd képét. Egyszerű, disznélküli konstrukció lesz Budapest hetedik és leghosszabb hídja.